

มติชน

Matichon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,100

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 23 สิงหาคม 2562

ปีที่: 42

ฉบับที่: 15139

หน้า: 5(บนขวา)

Col.Inch: 53.92 Ad Value: 59,312

PRValue (x3): 177,936

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: TIJ ผลักดันหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แก้ปัญหายุติธรรมไทย

TIJ ผลักดันหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แก้ปัญหายุติธรรมไทย

เมื่อเร็ว ๆ นี้ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) จัดการประชุมระดับชาติว่าด้วยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice หรือ RJ) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญฝ่ายไทย และนานาชาติ ร่วมถกหาทางออกปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย งานดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้าน RJ จากทั่วโลก

ศดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒน์กุล ประธานกรรมการบริหาร TIJ และอาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า แม้ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามหลักสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานระหว่างประเทศมากขึ้น แต่สำหรับประเทศไทยยังคงมีความท้าทายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำซึ่งมีสูงถึง 3.9 แสนคน ขณะที่กรมราชทัณฑ์สามารถรองรับได้เพียง 2 แสนคน จากข้อมูลการจัดอันดับผู้ต้องขังของ prisonstudies.org พบว่า ประเทศไทยมีผู้ต้องขังสูงสุดเป็นอันดับ 6 ของโลก อันดับ 3 ของเอเชีย รองจากจีนและอินเดีย และเป็นอันดับหนึ่งในอาเซียน ทั้งที่ประชากรส่วนใหญ่ในเรือนจำก่ออาชญากรรมไม่ร้ายแรง ทั้งยังพบข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณ สถิติอาชญากรรมที่ไม่ลดลง และอัตราผู้กระทำผิดซ้ำก็ยังคงสูงมาก ทำให้ไม่สามารถบรรลุนโยบายการทำให้สังคมปลอดภัยได้อย่างแท้จริง

ประธานกรรมการบริหาร TIJ กล่าวอีกว่า หนึ่งในทางออกเพื่อแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย คือ การนำ “หลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หรือ RJ” มาใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดเบื้องหลังของหลักการลงโทษเพื่อ “แก้แค้นทดแทน” กับ “สมานฉันท์” จะเห็นว่า หลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะให้ความสำคัญกับการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดสำหรับทุกฝ่าย โดยเน้นการเยียวยาขาดให้ความเสียหายให้ผู้เสียหาย การสร้างความสำนึกผิดและความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดในการกระทำของตน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด ญาติพี่น้องผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้แทนของชุมชนได้พบปะเจรจากันเพื่อหาทางออกร่วมกันในการแก้ปัญหา รวมทั้งการเยียวยาและเสริมพลังให้เหยื่อหรือผู้เสียหายโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ขณะที่ Ms.Valerie Lebaux หัวหน้างานส่วนยุติธรรมของปฏิบัติการสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) กล่าวว่า ในหลายประเทศประสบปัญหาเรื่องความท้าทายในระบบของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากใช้หลักคิด “กระบวนการแก้แค้นทดแทน” เน้นที่ผู้กระทำผิดและการลงโทษ แต่ RJ เป็นวิธีที่เน้นเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความยืดหยุ่นในการช่วยลดผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในฐานะผู้กระทำผิด และผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคมจะต้องเข้าใจคอนเซ็ปต์ของ RJ สำหรับการดำเนินงานในครั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมจาก 21 ประเทศทั่วโลกมาร่วมกันหารือถึงวิธีการนำหลักการของ RJ ไปใช้อย่างเหมาะสมอันเป็นงานต่อเนื่องจากการที่ TIJ ได้ร่วมกับ UNODC จัดการประชุมเพื่อทบทวนและปรับปรุงคู่มือเรื่องกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ของ UNODC โดย UN คาดหวังให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักรู้มีการนำ RJ เข้าไปใช้ในกระบวนการยุติธรรม และหวังว่าแต่ละประเทศจะนำหลักดังกล่าว ไปใช้ในขอบเขตของกฎหมายตามความเหมาะสมทั้งในด้านวัฒนธรรมและประเพณี

RESTORATIVE JUSTICE ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ด้าน ศ.พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ผู้อำนวยการ TIJ กล่าวเพิ่มเติมว่า แท้จริงแล้วหลัก RJ ไม่ใช่เรื่องใหม่ของสังคมไทย ด้วยพื้นฐานของสังคมแห่งการให้อภัยและให้ออกาสผู้ที่สำนึกผิด รวมทั้งยังนิยมใช้วิธีการที่ไม่เป็นทางการ หลักความยุติธรรมของ RJ จึงสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยแต่ไม่ได้มีการนำแนวทางนี้มาใช้มากนัก อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังมีความพยายามจะนำ RJ มาใช้ และออกกฎหมายรองรับการนำหลักดังกล่าวมาปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมไทย แต่ยังคงอยู่ในวงที่จำกัด เช่น ในศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นต้น

“โอกาสประสบความสำเร็จของการนำ RJ มาใช้ในบริบทประเทศไทย มีค่อนข้างสูง แต่ต้องอาศัยความเข้มแข็งและชุมชนต้องมีสายสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเชื่อว่าการประชุมครั้งนี้จะเป็นจุดเริ่มต้น เพราะได้รวมผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรม เช่น ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ NGO หน่วยงานที่สนับสนุนผู้เสียหาย อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมาหารือกันและช่วยกันขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไป

“สำหรับต่างประเทศ ในฐานะที่ TIJ เป็นหนึ่งใน 18 องค์กรทั่วโลก และเป็นองค์กรเดียวในภาคพื้นเอเชียที่ทำงานร่วมกับ UN จึงอยากจะเป็นผู้นำและผลักดันให้หลัก RJ กลับมาเป็นที่ยอมรับอีกครั้ง โดยสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อพัฒนาคู่มือการนำหลักการ RJ มาปฏิบัติให้ทันสมัยมากขึ้น และมีแผนจะนำข้อมูลจากคู่มือดังกล่าวมาเปิดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานในภูมิภาคและในไทย TIJ เชื่อมั่นว่าการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเวทีนี้ จะช่วยจุดประกายให้หน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมและองค์กรประชาสังคม ร่วมกันผลักดันแนวคิดเรื่องหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สู่การปฏิบัติจริงในกระบวนการยุติธรรมไทยต่อไป” ผู้อำนวยการ TIJ กล่าว